

Дані рис. 2 свідчать про дуже щільний зв'язок між забрудненням атмосфери і проблемами зі станом здоров'я (обидві лінії майже співпадають між собою). В зоні катастрофічного забруднення атмосферного повітря знаходяться сім областей, в яких забруднення перевищує середній державний рівень в 1,5-5,5 разів. Особливо це стосується Дніпропетровській і Донецькій областей, в яких дуже висока небезпека розвитку захворювань легень та епідемії різних видів. В умовах України кожен відсоток підвищення забруднення атмосферного повітря підвищує стан небезпеки захворювань на 0,56 відсотка.

Стан забруднення водних об'єктів (Зво) є другим важливим компонентом стану забруднення довкілля. ($r = 0,867$). Підземні води України, зокрема артезіанські, в багатьох регіонах (АР Крим, Донбас, Придніпров'я) за своєю якістю не відповідають нормативам на джерела водопостачання, що пов'язано не тільки з природними умовами їх формування, а й з антропогенним забрудненням і тому потребують очищення. Споживання питної води нестандартної якості пов'язане зі спалахом кишкових інфекцій. Нашими дослідженнями встановлено, що стан небезпеки кишкових захворювань в Луганській і Дніпропетровській областях у 2 рази вищий за середній, а в Донецькій – більше як у 5 разів.

Два інші компоненти забруднення довкілля (Ззе, Зві) не мають суттєвого впливу на стан здоров'я населення.

Поряд з розглянутими екологічними факторами очікується подальше посилення впливу на здоров'я людини з боку планетарних змін клімату (зменшення озонного шару на 1 % може, зокрема, спричинити зростання захворюваності меланою на 2 %, немеланомним раком – на 3 %, катарактою – на 0,6-0,8 %). Крім того, існуючі кліматичні умови опосередковано впливають на захворюваність, визначаючи особливості розвитку в побутовому середовищі патогенних мікроорганізмів (через їжу, конструкцію житлових і виробничих приміщень та об'єктів сфери послуг, якість роботи водопровідно-каналізаційних мереж), що формують рівень інфекційної захворюваності.

На фоні потепління клімату відбувається розширення географічних ареалів розповсюдження небезпечних тропічних вірусів (малярії, вірусів лихоманки тощо), загрожуючи також спалахами епідемії черевного тифу, холери, чуми

та інших інфекцій, збудники яких мають схильність до мутацій і здатні адаптуватися до змін середовища.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Загальний екологічний стан довкілля формується в основному за рахунок забруднення природних сфер і в меншій мірі за рахунок техногенно-небезпечно забруднення довкілля. Стан захворюваності населення або небезпека його здоров'ю найбільш тісно пов'язана з обсягами виробництва промислової продукції, станом забруднення окремих природних сфер, небезпечних техногенних виробництв гігантів індустрії. Небезпеку здоров'ю населення спричиняють також планетарні зміни клімату – зменшення озонного шару і потепління клімату. Щільність зв'язку між основними ознаками високій і чітко виражений. Ризик небезпеки здоров'ю населення в АР Крим та у Львівській, Херсонській і Рівненській областях є особливо високим.

Кількісна оцінка впливу екологічного стану довкілля на здоров'я населення і якість життя людини дозволить контролювати найбільш небезпечні компоненти забруднення довкілля буде відповідати не лише зміцненню людського капіталу, але й підвищенню рівня екологічної безпеки, зниженню ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, зменшенню соціально-економічних збитків суспільства від впливу несприятливих факторів довкілля та впровадженню інноваційних технологій природокористування, диверсифікації господарської діяльності підприємств аграрної сфери.

1. Андрийчук В. Методологические и методические вопросы определения аграрного потенциала с.-х. предприятий и регионов / В. Андрийчук. – Экономика Сов. Украины. – 1981. – №9. – С. 53-59.
2. Кулинич О. Теория комплексных статистических коэффициентов. Комплексная статистическая оценка управлінської та господарської діяльності: збірник наукових праць / О. Кулинич. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2006. – С. 5-11.
3. Лыч Г. Комплексный подход к определению показателей / Г. Лыч. – Экономика сел. Хозяйства, 1979. – № 3. – С. 61-64.
4. Мартинкевич Ф. критерии эффективности социалистического производства / Ф. Мартинкевич, М. Кунявский. – Вопр. Экономика, 1974. – № 12. – С. 111-115.
5. Пасхавер Б. Интегральный показатель эффективности сельскохозяйственного производства / Б. Пасхавер. – К.: Вопр. экономика, 1979. – № 10. – С. 67-77.
6. Тарасова В. Ресурсоемкость та землеємність в аграрному секторі АПК України / Тарасова В. – К.: вид-во ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2009. – 296 с.

Надійшла до редколегії 14.11.12

Н. Ковтун, д-р екон. наук, проф.
(КНУ імені Тараса Шевченка),
І. Романюк, асп.
(КНУ імені Тараса Шевченка)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ І МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

В статті аналізуються міжнародні підходи до оцінювання якості життя населення, а також досліджуються можливості використання міжнародного досвіду для оцінювання якості життя населення України як мірила досягнення прогресу суспільного розвитку.

Ключові поняття: міжнародні концепції якості життя, рейтингування, стандарти життя, якість життя, індекс якості життя.

В статье анализируются международные методики измерения качества жизни населения, а также исследуются возможности использования международного опыта для оценивания качества жизни населения Украины как меры достижения прогресса общественного развития.

Ключевые слова: международные концепции качества жизни, рейтингование, стандарты жизни, качество жизни, индекс качества жизни.

International approaches of life quality evaluation are analyzed in the article. Possibilities of using international experience for life quality evaluation as measure for social development are investigated.

Keywords: international life quality models, rating, standards of life, quality of life, quality of life index.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли наслідки глобальної фінансової кризи суттєво вплинули на всі країни світу, питання забезпечення належної якості життя населення та відповідність стандартам життя є

одним із найважливіших не тільки в Україні, а й у всьому світі. У розвинених країнах результати оцінювання якості життя населення покладаються в основу формування державної політики досягнення прогресу суспіль-

ного розвитку. В Україні такі дослідження на сьогодні носять лише пошуковий характер. Визначеної методики на даний час в Україні немає. Крім того, у наукових колах вітає ідея щодо розроблення власної методики оцінювання якості життя населення, яка не тільки принципово буде відрізнятися від методики визначення індексу людського розвитку, а і дозволить здійснювати позиціонування України у міжнародних рейтингах якості життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі компоненти оцінювання якості життя населення досліджені у працях таких вчених, як А. Боулін [3], А. Іванов [6], М. Хагерті [5] та вітчизняних вчених О. Грішнова [1], Е. Лібанова [2], Л. Ткаченко [2]. Невивченими залишаються теоретико-методологічні та організаційні питання, пов'язані із забезпеченням міжнародної порівняльності якості життя населення України, які засновані на використанні сучасних інструментів моніторингу якості життя та впровадження їх у сучасну практику оцінювання якості життя населення України.

Метою дослідження є вивчення можливостей використання міжнародного досвіду для оцінювання якості життя населення України як мірила досягнення прогресу суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведемо порівняльний аналіз можливостей використання існуючих міжнародних підходів до оцінювання якості життя в Україні для цілей міжнародних співставлень. Аналіз побудуємо на базі трьох основних міжнародних концепцій, а саме:

1. Концепції стандартів життя і якості життя – Standard of Living and Quality of Life [4].
2. Концепції OECD: Індекс якості життя – Better Life Index [8].

3. Концепції, яку було покладено в основу Другого огляду Європейської якості життя – Second European Quality of Life Survey [7].

За результатами проведеного аналізу були побудовані порівняльні таблиці інформаційного забезпечення систем показників за різними концепціями, а також визначено рівень забезпечення кожної концепції відповідною інформацією для потреб України.

Першою до розгляду візьмемо концепцію стандартів життя і якості життя, яка включає як об'єктивні, так і суб'єктивні оцінки. Моніторинг якості життя населення ЄС базується на суб'єктивних оцінках і є альтернативним джерелом даних, оскільки доповнює об'єктивну оцінку, що базується на даних Евростату. Статистика ЄС стосовно питань доходів та умов життя (European Union Statistics on Income and Living Conditions, EU-SILC) застосовується для оцінки якості та рівня життя, для здійснення співставлень між країнами, порівняння кращих практик та вимірювання суспільного прогресу. При цьому соціальне залучення виступає одним з пріоритетних напрямів політики ЄС, оскільки на якість життя населення впливає незадоволеність життям соціально відторгнених груп населення. Оцінки рівня добробуту в країні (згідно підходам ЄС) не можуть базуватися лише на оцінюванні економічних показників (зокрема, ВВП), необхідно здійснювати також вимір якості життя населення. Дані отриманого моніторингу можуть використовуватися у процесі розроблення заходів державної політики, яка повинна бути оцінена з позицій впливу на добробут населення, з урахуванням соціальної та екологічної складової якості життя. Всього концепція включає 19 груп показників з яких 8 – це групи об'єктивних індикаторів і 11 – суб'єктивних (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняльна таблиця інформаційного забезпечення системи показників згідно концепції SLQL

Показники концепції SLQL	Показники, які є в Україні
а) Об'єктивні показники:	а) Об'єктивні показники:
1. ВВП на особу населення	ВВП на особу за ПКС
2. Індекс споживчих цін	Індекс споживчих цін
3. Споживчий кошик	Споживчий кошик
4. Витрати домогосподарств	Витрати домогосподарств
5. GFK кошик *	x**
6. Рівень бідності	Рівень бідності за відносним критерієм
7. Нерівність у доходах	Коефіцієнт децильної диференціації доходів
8. Індекс людського розвитку	Індекс людського розвитку
Рівень забезпеченості	7 показників з 8 (87,5%)
б) Суб'єктивні показники:	
1. Задоволеність життям і щастя	Частка респондентів, які скоріше задоволені своїм життям (не регулярний) Частка домогосподарств, які оцінили рівень своїх доходів як достатній Частка домогосподарств, задоволених своїми житловими умовами Частка респондентів, які переважно або цілком довіряють своїм співвітчизникам
2. Депривація	Індекс Джині Частка осіб, які вважають себе бідними Частка населення, чиє споживання є нижчим рівня фактичного прожиткового мінімуму Частка осіб, які вважають себе бідними
3. Оптимізм щодо майбутнього	Частка населення, яке позитивно сприймає зміни свого матеріального становища протягом останніх 12 місяців
4. Прожитковий мінімум	Прожитковий мінімум
5. Смертність	Сумарний коефіцієнт смертності Рівень смертності немовлят, кількість померлих дітей віком до 5 років на 1000 народжених живими Смертність від СНІДу, на 100 тис. населення Кількість померлих від туберкульозу на 100 тис. населення
6. Надання медичних послуг	Суспільні видатки на охорону здоров'я у % до ВВП Частка домогосподарств, які, в разі потреби, не змогли відвідати лікаря Очікувана тривалість життя при народженні Частка респондентів, які оцінили стан свого здоров'я як добрий
7. Рівень освіти	Чистий показник охоплення освітою у дошкільних навчальних закладах дітей 3–5 років Частка респондентів, які користуються Інтернетом Частка осіб з повною вищою освітою серед населення віком 22 років і старше Частка респондентів, скоріше або повністю задоволених своєю освітою (не регулярні)

Показники концепції SLQL	Показники, які є в Україні
8. Структура населення та щільність населення (neighbourhood structure and density)	x
9. Соціально-економічна структура населення	x
10. Показники нерівності і злочинності в районі	Коефіцієнт злочинності (кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення) Питома вага молоді у віці до 30 років, засудженої за окремі види злочинів Частка респондентів, які відповіли, що біля їх будинку/в мікрорайоні практично не трапляються випадки хуліганства та пограбувань Частка респондентів, які відповіли, що протягом останніх 12 місяців значно погіршилася особиста безпека (на вулиці, в громадських місцях)
11. "Індивідуалізація суспільства": показники індивідуалістичних цінностей, можливість людей робити вибір, можливість вільного політичного вибору, економічного та особистого вибору	Індекс довіри до ЗМІ Інтегральний індекс соціального самопочуття Частка респондентів, які скоріше задоволені роботою органів місцевої влади Частка респондентів, на думку яких сьогодні в Україні люди можуть вільно висловлювати свої політичні погляди
Рівень забезпеченості	9 показників з 11 (81,8%)
Загальний рівень забезпеченості	16 показників з 19 (84,2%)

*) GFK кошик складається з 60 груп продуктів для щоденного вживання. Для цілей цього показника виділяють три підгрупи: основні продукти харчування (молоко, масло, кава); основні засоби гігієни (миючий засіб для посуду і пральної машини, мило, зубна паста, шампуні та інші миючі засоби); замінні продукти (кава, фрукти соки, вода, холодний чай, кисломолочні продукти, молочні десерти, шоколад, маргарин, майонез, кетчуп і гірчиця);

**) тут і надалі аналогічний показник відсутній або не має однозначного визначення.

Джерело: складено авторами за даними [4]

Таким чином, на наш погляд, дана методика є дуже привабливою з точки зору її використання в Україні для здійснення міжнародних порівнянь (див. табл. 1). Рівень забезпеченості даної методики інформацією складає 84,2%. Залишається питання щодо таких груп показників:

1. Серед об'єктивних це: GFK кошик (потребує додаткового обстеження).

2. Серед суб'єктивних це: структура населення та щільність населення і соціально-економічна структура населення, де слід визначитися які саме показники доцільно включити до розрахунку індексу якості життя.

Якщо вирішити питання із суб'єктивними чинниками, то рівень інформаційної підтримки цієї методики сягне 95%, але реалізація цього підходу потребує часу.

Наступною розглянемо концепцію OECD: Індекс якості життя – Better Life Index (табл. 2). *Методологія OECF*, що використовує базу даних за категорією "Якість життя", базується на інноваційній платформі *Better Life Initiative*. Ця платформа надає результати рейтингу громадян 34 країн в інтерактивному режимі стосовно оцінювання якості життя за 11 основними напрямками: Доходи, Праця, Баланс праця-життя, Здоров'я, Освіта, Житло, Громада, Участь у суспільному житті, Навколишнє середовище, Безпека, Задоволеність життям. Ця методологія передбачає побудову персональних індексів якості життя кожним респондентом, що бере участь в інтерактивному режимі, забезпечує можливість вибору пріоритетів та порівняння країн між собою (між персонального).

Таблиця 2. Порівняльна таблиця інформаційного забезпечення системи показників згідно концепції OECD: Better Life Index

Показники концепції OECD	Показники, які є в Україні
а) житло: – кімнати на одну людину, – житло з базовими умовами, – витрати на житло	Середня кількість кімнат на 1 особу Забезпеченість житлом, кв. м загальної площі на особу Частка житла, обладнаного каналізацією Частка домогосподарств, задоволених своїми житловими умовами Частка респондентів, яким вистачає добротного житла Частка домогосподарств, задоволених своїми житловими умовами Частка витрат домогосподарств на житло
б) доходи: – чистий скоригований наявний дохід домогосподарств, – фінансовий достаток домогосподарств	Середньодушовий наявний дохід в цінах базового року, грн. на рік Частка домогосподарств, які оцінили рівень своїх доходів як достатній Частка населення, чие споживання є нижчим рівня фактичного прожиткового мінімуму Частка витрат на продовольчі товари у сукупних витратах домогосподарств Середньомісячний розмір заробітної плати в цінах базового року Питома вага домогосподарств які робили заощадження, або купували нерухомість Частка витрат на непродовольчі товари та послуги у сукупних витратах домогосподарств
в) робочі місця: – рівень зайнятості, – довгострокового безробіття, – особисті доходи, – гарантія зайнятості	Рівень зайнятості населення Рівень тривалого безробіття (понад 1 рік) населення у віці 15-70 років (за методологією МОП) Рівень безробіття (частка безробітних серед населення 18-65 років), МОП Середньомісячний розмір заробітної плати у % до мінімальної зарплати Частка працівників, які отримують зарплату менше 1,5 прожиткових мінімумів
	Суспільні видатки на активну політику зайнятості, у % до ВВП Рівень охоплення безробітних активними заходами Державної служби зайнятості (професійне навчання, громадські роботи, працевлаштовано), % до чисельності незайнятого населення, яке перебувало на обліку у службі зайнятості

Закінчення табл. 2

Показники концепції OECD	Показники, які є в Україні
г) суспільство: – якість підтримки мережі	Індекс довіри до ЗМІ Інтегральний індекс соціального самопочуття
д) освіта: – рівень освіти, – навички студентів, – кількість років навчання	Частка осіб з повною вищою освітою серед населення віком 22 років і старше Частка професіоналів та фахівців серед зайнятого населення Середня тривалість навчання осіб віком 25 років і старше x Середня тривалість навчання осіб віком 25 років і старше
е) навколишнє середовище: – забруднення повітря, – якість води	Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, у розрахунку на 1 кв. км Обсяг скидів зворотних вод, млн. куб. м. на рік Частка домогосподарств, які беруть питну воду з мережі водопостачання
є) громадянська активність: – консультації з питань нормотворчої діяльності, – явка виборців	Інтегральний індекс національної дистанційованості Частка респондентів, які скоріше задоволені роботою органів місцевої влади Частка респондентів, на думку яких сьогодні в Україні люди можуть вільно висловлювати свої політичні погляди x
ж) здоров'я: – тривалість життя, – самооцінка здоров'я	Очікувана тривалість життя при народженні Частка респондентів, які оцінили стан свого здоров'я як добрий
з) задоволеність життям:	Частка респондентів, які скоріше задоволені своїм життям Частка респондентів, які скоріше або цілком задоволені своєю роботою Частка респондентів, які переважно або цілком довіряють своїм співвітчизникам Частка зневірених знайти роботу, % до економічно активного населення віком 15-70 років (за методологією МОП)
і) безпека: – рівень насильства, – рівень вбивств	Коефіцієнт злочинності (кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення) Частка респондентів, які відповіли, що біля їх будинку/в мікрорайоні практично не трапляються випадки хуліганства та пограбувань Частка респондентів, які відповіли, що протягом останніх 12 місяців значно погіршилася особиста безпека (на вулиці, в громадських місцях) Коефіцієнт вбивств (кількість зареєстрованих вбивств на 100 тис. населення)
к) баланс роботи та особистого життя: – співробітники, які працюють тривалий робочий день, – час, присвячений відпочинку	x Частка респондентів, яким вистачає повноцінного дозвілля
Рівень забезпеченості	21 показник з 24 (87,5%)

Джерело: складено авторами за даними [8]

Як бачимо з результатів порівняльного аналізу табл. 2, з 24 показників 87,5 % мають відповідне інформаційне забезпечення. Не мають інформаційного наповнення такі показники:

1. Навички студентів (потребує додаткового обстеження).

2. Явка виборців (не має щорічної динаміки).

3. Співробітники, які працюють тривалий робочий день (потребує додаткового обстеження).

Таким чином, на перший погляд, дану методику також можна використовувати для міжнародних порівнянь, але слід враховувати, що знайти заміну відсутнім показникам по Україні практично не можливо, а тому реалізувати процедуру міжнародних порівнянь повною мірою на даний момент часу не має можливості. Таке дослідження потребує додаткових обстежень.

Третя концепція, яку ми проаналізуємо на предмет інформаційної достатності для оцінювання якості життя населення України, це система показників Другого огляду Європейської якості життя. Нова європейська стратегія розвитку на наступні 10 років – "Європа 2020:

Стратегія розумного, сталого і інклюзивного зростання", прийнята Радою ЄС у 2010 р., базується на результатах аналізу моніторингу якості життя населення країн ЄС. Відповідно до Стратегії 2020, визначаються три найважливіших напрями зростання [7]:

1. Розумне зростання (розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях).

2. Стієке зростання (створення економіки, що передбачає раціональне використання ресурсів, зеленої економіки).

3. Інклюзивне зростання (соціальна інклюзія, підвищення рівня зайнятості населення, досягнення соціального та територіального узгодження).

Як видно з табл. 3, дана методика є найменш забезпеченою інформацією з точки зору можливості її використання для України з метою здійснення міжнародних порівнянь. Рівень забезпеченості даної методики інформацією складає 75,6 %.

Таблиця 3. Порівняльна таблиця інформаційного забезпечення системи показників згідно концепції Second European Quality of Life Survey

Показники концепції Second European Quality of Life Survey	Показники, які є в Україні
<p>а) доходи, рівень життя та деривація:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ВВП на особу населення – Нерівність у доходах – Доходи домашніх господарств – депривація – Заборгованість домогосподарств – Фінансова вразливість – Суб'єктивні економічні труднощі – Фактори, що впливають на доходи: зайнятість, рівень освіти, стан здоров'я, вік, стать, розмір та склад сім'ї 	<p>ВВП на особу населення за ПКС Коефіцієнт децильної диференціації Середньодушовий наявний дохід домогосподарств в цінах базового року Частка домогосподарств, які оцінили рівень своїх доходів як достатній Індекс Джині Частка осіб, які вважають себе бідними Частка населення, чиє споживання є нижчим рівня фактичного прожиткового мінімуму Рівень бідності за відносним критерієм Заборгованість домогосподарств по кредитах Питома вага домогосподарств які робили заощадження, або купували нерухомість Частка населення, чиє споживання є нижчим рівня фактичного прожиткового мінімуму Рівень бідності за відносним критерієм Частка витрат на непродовольчі товари та послуги у сукупних витратах домогосподарств</p>
<p>б) суб'єктивне благополуччя:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Рівень задоволеності життям – Індекс щастя – Почуття задоволення в житті – Оптимізм щодо майбутнього 	<p>Частка респондентів, які скоріше задоволені своїм життям x Частка респондентів, які переважно або цілком довіряють своїм співвітчизникам Частка населення, яке позитивно сприймає зміни свого матеріального становища протягом останніх 12 місяців</p>
<p>в) баланс роботи та особистого життя:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Рівень зайнятості – Робочий час – Неповна зайнятість 	<p>Рівень зайнятості населення Рівень безробіття (частка безробітних серед населення 18-65 років), МОП Частка респондентів, яким вистачає повноцінного дозвілля x</p>
<p>г) Сімейне життя:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Контакт з родиною і друзями – Задоволеність сімейним і соціальним життям – Розмір домогосподарства – Склад сім'ї 	<p>Інтегральний індекс соціального самопочуття Частка респондентів, які скоріше задоволені своїм життям x x</p>
<p>д) забезпечення житлом і місцеве навколишнє середовище:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кількість кімнат на одну людину – Задоволеність житлом – Місцеве навколишнє середовище – Домоволодіння 	<p>Середня кількість кімнат на 1 особу Забезпеченість житлом, кв. м загальної площі на особу Частка домогосподарств, задоволених своїми житловими умовами Частка респондентів, яким вистачає добротного житла Частка респондентів, задоволених благоустроєм та санітарним станом вулиць, парків, довкілля (за місцем проживання) Частка респондентів, які вважають екологічну ситуацію у своєму місті/селі відносно або цілком благополучною x</p>
<p>е) Здоров'я та охорона здоров'я:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Стан здоров'я – Задоволеність здоров'ям – Доступність і якість послуг – Психічне здоров'я 	<p>Очікувана тривалість життя при народженні Частка респондентів, які оцінили стан свого здоров'я як добрий Суспільні видатки на охорону здоров'я у % до ВВП Частка домогосподарств, які, в разі потреби, не змогли відвідати лікаря x</p>
<p>є) якість суспільства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Громадські послуги: громадський транспорт, освіта, державна пенсійна система – Соціальний капітал: почуття довіри, співпраця, взаємопов'язаність – Суспільні відносини: відмінності між бідними і багатими людьми, керівництвом і працівниками, різноманітні расові та етнічні групи, різноманітні релігійні групи. 	<p>Пенсійне забезпечення у % до ВВП Індекс довіри до ЗМІ Індекс довіри співвітчизникам Інтегральний індекс соціального самопочуття x</p>
<p>д) освіта:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рівень освіти, – кількість років навчання – навички студентів 	<p>Частка осіб з повною вищою освітою серед населення віком 22 років і старше Частка професіоналів та фахівців серед зайнятого населення Середня тривалість навчання осіб віком 25 років і старше x</p>
<p>е) навколишнє середовище:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забруднення повітря, – якість води 	<p>Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, у розрахунку на 1 кв. км Обсяг скидів зворотних вод, млн. куб. м. на рік Частка домогосподарств, які беруть питну воду з мережі водопостачання</p>
<p>є) громадянська активність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – консультації з питань нормотворчої діяльності – явка виборців 	<p>Інтегральний індекс демократії Частка респондентів, які скоріше задоволені роботою органів місцевої влади Частка респондентів, на думку яких сьогодні в Україні люди можуть вільно висловлювати свої політичні погляди x</p>

Закінчення табл. 3

Показники концепції Second European Quality of Life Survey	Показники, які є в Україні
і) безпека: – рівень вбивств	Коефіцієнт вбивств (кількість зареєстрованих вбивств на 100 тис. населення)
– рівень насильства,	Коефіцієнт злочинності (кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення) Частка респондентів, які відповіли, що біля їх будинку/в мікрорайоні практично не трапляються випадки хуліганства та пограбувань Частка респондентів, які відповіли, що протягом останніх 12 місяців значно погіршилася особиста безпека (на вулиці, в громадських місцях)
к) баланс роботи та особистого життя: – час, присвячений відпочинку, – співробітники, які працюють тривалий робочий день	Частка респондентів, яким вистачає повноцінного дозвілля x
Рівень забезпеченості	31 показник з 41 (75,6%)

Джерело: складено авторами за даними [7]

Не забезпеченими інформацією є показники:

1. Індекс щастя (потребує додаткового обстеження).
2. Домоволодіння (потребує додаткового обстеження).
3. Психічне здоров'я (потребує додаткового обстеження).
4. Громадський транспорт (потребує додаткового обстеження).
5. Навички студентів (потребує додаткового обстеження).
6. Явка виборців (не має щорічної динаміки).
7. Співробітники, які працюють тривалий робочий день (потребує додаткового обстеження).

Показники, які потребують змістовного наповнення:

1. Фактори, що впливають на доходи: зайнятість, рівень освіти, стан здоров'я, вік, стать, розмір та склад сім'ї, розмір домогосподарства.
 2. Неповна зайнятість.
 3. Суспільні відносини: відмінності між бідними і багатими людьми, керівництвом і працівниками, різноманітні расові та етнічні групи, різноманітні релігійні групи.
- Якщо вирішити питання з другою групою показників, то рівень інформаційної підтримки цієї методики досягне 83 %, а це найнижчий показник серед розглянутих методик.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, серед основних міжнародних методик, орієнтованих на оцінювання якості життя, з точки зору інформаційної наповненості даних методик на даний момент часу та можливостей адаптації до національних, можна виділи-

ти дві, які придатні для використання в Україні з метою проведення міжнародних співставлень. До них належать:

1. Методика оцінювання стандартів життя і якості життя (SLQL), рівень інформаційної наповненості може бути на рівні 95 %.

2. Методика за концепцією OECD: Better Life Index, рівень забезпеченості інформацією може бути доведений до 87,5 %.

Основна проблема реалізації даних методик полягає в необхідності обґрунтування показників, які будуть виступати аналогами тих, які в Україні поки не розраховуються. І це проблема, яку слід найближчим часом вирішити.

1. Грішнова О.А. Людський розвиток : навч. посіб. / О. А. Грішнова. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с. 2. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 367 с. 3. Brown, J and Bowling, A and Flynn, T. Models of quality of life: A taxonomy, overview and systematic review of quality of life. In: (Proceedings) European Forum on Population Ageing Research, 2004. Sheffield, Dept of Sociological Studies [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ageingresearch.group.shef.ac.uk/pdf/qol_review_no_tables.pdf. 4. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.eurofound.europa.eu/>. 5. Hagerly M.R., Cummis R.A., Ferriss A.L. et al. (2001): Quality of Life Indexes for National Policy: Review and Agenda for Research. Social Indicator Research. 6. Regional Human Development Report on social inclusion [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://issuu.com/undp_in_europe_cis/docs/rhdr_socialinclusion/1. 7. Second European Quality of Life Survey [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2009/02/en/2/EF_0902EN.pdf. 8. OECD Better Life Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/>.

Надійшла до редколегії 14.11.12

УДК 311.313: 332.72

Н. Ковтун, д-р екон. наук, проф.
(КНУ імені Тараса Шевченка),
С. Шибіріна, канд. екон. наук, асист.
(КНУ імені Тараса Шевченка)

СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНOSTI ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ РИНКУ НЕРУХОМОСТІ

Розроблено систему статичних показників та здійснено оцінювання рівня збалансованості ринку нерухомості за рівнями його функціонування.

Ключові слова: рівень збалансованості ринку нерухомості, регіональна інвестиційна віддача будівництва об'єктів нерухомості, регіональна інвестиційна місткість будівництва об'єктів нерухомості.

Разработана система статистических показателей и проведено оценивание сбалансированности рынка недвижимости по уровням его функционирования.

Ключевые слова: уровень сбалансированности рынка недвижимости, региональная инвестиционная отдача строительства объектов недвижимости, региональная инвестиционная емкость строительства объектов недвижимости.

In the article was developed the system of statistical indicators of the real estate market. The balance of the real estate market was evaluated at the levels of its operation.

Keywords: real estate balance level, regional return on invested capital of real estate construction, regional capital intensity of real estate construction.

Постановка проблеми. Збалансованість ринку нерухомості є визначальною характеристикою результатів розвитку ринку нерухомості. Оскільки ринок нерухомості являє собою систему взаємопов'язаних елементів, які

характеризують учасників ринку, об'єкти нерухомості і процеси – операції які виникають між учасниками ринку з приводу об'єктів, то збалансованість ринку, на нашу думку, доцільно визначати відносно окремих його сег-